

«EMERGING LANDSCAPE» ΤΩΝ KORDAS ARCHITECTS

ΣΚΗΝΟΘΕΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΤΟΠΙΟ

Στην χαρακτηριστική πλαγιά της Τήνου, εκεί όπου το τοπίο συγκροτείται από ξερολιθιές, πετρώκτιστα «κελιά» και λιθόστρωτα μονοπάτια, διαμορφώνεται μια παραθεριστική κατοικία με ανεξάρτητο υπόσκαφο ξενώνα. Το έργο Emerging Landscape αναπτύσσεται με άξονα τη μορφολογία του εδάφους, την υλικότητα του τόπου και τα «προϋπάρχοντα» στοιχεία του τοπίου, φυσικά και ανθρωπογενή.

Η κύρια κτιριακή σύνθεση οργανώνεται σε δύο επιμέρους λίθινους όγκους: έναν που φιλοξενεί τους κοινόχρηστους χώρους και τη διημέρευση, και έναν δεύτερο για τους χώρους ύπνου και ιδιωτικότητας. Ανάμεσά τους αναπτύσσεται το υπαίθριο επίκεντρο της κατοικίας: μια «ενδιάμεση σκηνή» καθημερινής ζωής: με την πέργκολα και τα καθιστικά, κατά μήκος των οποίων χωροθετείται ο διάδρομος που ενώνει τους δύο όγκους και ορίζει την είσοδο. Η διαδρομή αυτή αποτελεί σκηνοθετημένη εμπειρία, μια σταδιακή αποκάλυψη των υπαίθριων χώρων: του σκιασμένου καθιστικού, της ηλιόλουστης πλατφόρμας με την κολυμβητική δεξαμενή και, τελικά, της μακρινής θέας στον ορίζοντα. Αυτή η εμπειρική αλληλουχία συνιστά τον πυρήνα της αρχιτεκτονικής αφήγησης του έργου.

Η σχέση κατοίκου και τοπίου διαρθρώνεται σε πολλαπλά επίπεδα. Ένα δίκτυο μονοπατιών, κατασκευασμένων με τοπική πέτρα και με ελάχιστη επέμβαση στο φυσικό ανάγλυφο, διατρέχει τον περιβάλλοντα χώρο, ανασυνθέτοντας τα ίχνη παλαιών διαδρομών και διασυνδέοντας την κατοικία με στοιχεία, τοπόσημα και αφηγήσεις του τόπου. Καθορισμένα φυσικά και κατασκευασμένα στοιχεία: παλαιά και νέα: εντάσσονται οργανικά στο σύστημα των διαδρομών και των υπαίθριων ενοτήτων. Κατά μήκος τους, χωροθετούνται και «σκηνοθετούνται» στάσεις διαφορετικού χαρακτήρα: περιοχές συνεύρεσης και διάδρασης, σημεία απομόνωσης και στοχασμού, «μπαλκόνια» θέας και αισθητηριακά περάσματα: τόποι αφής, όσφρησης και ακοής.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι υπαίθριοι χώροι δεν λειτουργούν ως «συμπλήρωμα» της κατοικίας, αλλά ως δομικά στοιχεία της σύνθεσης. Οργανώνονται ως υπαίθρια «δωμάτια» με σαφή προσανατολισμό και οριοθέτηση, ως «κενά» ισότιμα με τα «πλήρη» και ως αναπόσπαστο μέρος της αρχιτεκτονικής εμπειρίας.

Η σύνθεση ολοκληρώνεται με τον ανεξάρτητο υπόσκαφο ξενώνα. Ο μικρής κλίμακας αυτόνομος χώρος διαμορφώνεται με μία εκτεθειμένη όψη προς τη θέα και εντάσσεται στο φυσικό ανάγλυφο, μακριά από τις υπαίθριες δραστηριότητες της κύριας κατοικίας. Λειτουργεί ως σημείο απόσυρσης, τόσο για τους επισκέπτες όσο και για τους ίδιους τους ενοίκους.

Το έργο ακολουθεί μια μεθοδολογία αρχιτεκτονικής αφήγησης, όπου ο χώρος δεν προσεγγίζεται στατικά αλλά ως αλληλουχία εμπειρικών «στιγμιότυπων» (storyboarding). Κάθε χωρική ενότητα διαμορφώνεται με βάση τις αισθητηριακές και λειτουργικές της ιδιότητες: οπτικές φυγές, φωτισμό, ήχους, υφές, θερμικές συνθήκες, εργονομία, τρόπους χρήσης. Η εμπειρία του χώρου ενορχηστρώνεται ως ρυθμός, με κάθε μετάβαση, αλλαγή φωτισμού ή προσανατολισμού να αποτελεί σιωπηλή, αλλά ουσιαστική χειρονομία. Το φως, οι σκιές, τα ανοίγματα και τα όρια λειτουργούν όχι ως επιφανειακά αισθητικά εργαλεία, αλλά ως συνθετικά στοιχεία αυτής της χωρικής παρτιτούρας.

Σύμφωνα με τον Άρη Κόρδα, «η τεχνική του storyboarding μάς επέτρεψε να οργανώσουμε το έργο ως αλληλουχία χωρικών και εμπειρικών στιγμιότυπων». Η σκηνοθεσία της άφιξης ακολουθεί μια προοδευτική αποκάλυψη: από τις λίθινες περιφράξεις και τα φυτεμένα δώματα έως την κυρίως δομή, η πορεία ακολουθεί την κλίση του εδάφους, αποκαλύπτοντας σταδιακά τα επίπεδα της κατοικίας. Οι χωρικές διαδρομές, χαραγμένες με άξονα τα στοιχεία του τόπου, συνθέτουν έναν ρυθμό αποκάλυψης και μετάβασης. «Στο σημείο της εισόδου, το παιχνίδι μεταξύ κλειστού, ημιυπαίθριου και υπαίθριου χώρου, φωτός και σιάς, δημιουργεί μια εμπειρία όχι μόνο λειτουργική αλλά και αισθητηριακή».

Για τους Kordas Architects, η βιωσιμότητα είναι «μια συνολική στάση απέναντι στον τόπο, στον χρόνο, στους ανθρώπους». Όπως σημειώνει ο Κόρδας, «σημαίνει να κατανοούμε το τοπίο όχι ως υπόβαθρο, αλλά ως ενεργό συνομιλητή». Στο έργο, αυτή η στάση μεταφράζεται σε αρχιτεκτονική που δεν επιβάλλεται, αλλά διαλέγεται με το τοπίο. Στοχεύει στη μακροβιότητα: κατασκευαστικά και βιωματικά: και στην ενίσχυση της αίσθησης του «ανήκειν».

Η θέα, ιδιαίτερα η νυχτερινή, λειτουργεί ως συνθετικό εργαλείο. «Το φως των γύρω οικισμών, οι αντανακλάσεις στη θάλασσα, το αίσθημα προσανατολισμού που δίνει η ανθρώπινη παρουσία στον ορίζοντα... όλα αυτά συνθέτουν μια εμπειρία συγκατοίκησης με τον τόπο και το τοπίο», αναφέρει ο Κόρδας.

Το Emerging Landscape ενσωματώνει την ευρύτερη οπτική του γραφείου για την Τήνο. Όπως υπογραμμίζει ο αρχιτέκτονας, το νησί «βρίσκεται σε μια κρίσιμη στιγμή επανεπινόησης της ταυτότητάς του» και «η αρχιτεκτονική καλείται να λειτουργήσει ως φίλτρο και ως εργαλείο πολιτισμικής διαχείρισης». Η σύνθεση, λοιπόν, δεν είναι απλώς μια τυπολογική πρόταση. Είναι στάση απέναντι στο τοπίο, τον χρόνο και την εμπειρία.

Με κύρια σύνθεση από δύο πέτρινους όγκους και έναν υπόσκαφο ξενώνα, το έργο συνομιλεί με τις ξερολιθιές, τα μονοπάτια και τη μορφολογία του τόπου. Συνδυάζει σκηνοθετημένες διαδρομές, υπαίθρια «δωμάτια», φυσικά υλικά και μια σχεδιαστική μεθοδολογία βασισμένη στο architectural storyboarding.

